

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO XXXVI (30)

Štev. (No.) 48

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

1. decembra 1977

Odmevi konference v Beogradu

Začetek konference o evropski varnosti in sodelovanju v Beogradu, na kateri sodeluje 33 evropskih držav ter ZDA in Kanada je svetovni tisk spremljal z veliko pozornostjo. K temu je pripomogel tudi spor na pripravljalni konferenci, katerega bistvo je bilo v tem, ali bo smela konferenca ugotavljati, koliko so posamezne države članice uresničile dogovor o človekovih pravicah, ki so ga podpisale v Helsinkih. Ob začetku konference same smo brali napovedi optimistov in pesimistov, slavo-povedi predsedniku Carterju kot pobudniku boja za človekove pravice, pa tudi kritike in skeptične pripombe. Ni pa bilo mogoče prikriti okoliščin, da Carterjevi evropski zavezniki, kot Giscard in Schmidt, pa Švedska, Danska in tudi Italija, ne kažejo navdušenja, da bi se beograjska konferenca drammatizirala s prevelikim povdarkom na človekove pravice in njih kršitev. Zagovarjali so umirjenost, ki so jo narekemale prevladnost in razne druge okoliščine. V prav posebno kočljivem položaju pa se je znašla Jugoslavija kot gostiteljica, ki ima na eni strani zelo kosmato vest glede kršenja človekovih pravic, na drugi strani pa se nahaja v delikatnem mednarodnem in strateškem položaju.

Skup teh in še drugih okoliščin je povzročil, da je na videz začelo padati zanimanje, ali bolje rečeno, da se je omejila publiciteta o konferenci.

Iz poročil in komentarjev opazovalcev, ki se le pojavljajo v svetovnem tisku, pa moremo ugotoviti, da so prišle delegacije na konferenco temeljito pripravljene in opremljene z dokumenti, podatki in statistikami. V tem verjetno prednjači ameriška. V debatah se je izkazalo, da so ne samo vodje, ampak tudi člani posameznih delegacij sposobni strokovnjaki in da v obtožbah, kritikah in obrambah govorijo naravnost, brez ovinkov in ozirov. Mnogi smatrajo to zadnjo okolnost za posebej pozitivno.

Navajamo nekaj primerov iz tega meseca: Holandski delegat Joop Van Der Valk je 2. novembra izredno ostro napadel Sovjetsko zvezo. Očital ji je, da ima psihiatrične bolnice predvsem zato, da zapira v njih posameznike, katerih ideje se ne skladajo z mišljenjem vlade. Isti holandski delegat je nato z navedbo konkretnih primerov očital Čehoslovakom, kako preganjajo podpisnike „Pisma 77“ in omejujejo versko svobodo. „Ne pozabite, da je spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin pogoj vsakega popuščanja napetosti“, je pribil Holandec.

Vodja sovjetske delegacije Voroncov ni odgovarjal Holandcu na posamezne očitke, ampak je citiral dolge odstavke iz govora Brežnjeva na proslavi 60-letnice revolucije.

Iz umirjenega odgovora sovjetskega delegata Holandcu so opazovali sklepati, da ni bila resno mišljena njegova grožnja par dni prej, da bo sovjetska delegacija zapustila konferenco, potem ko so ostre očitke na račun Sovjetske zveze izrekli delegati Francije, Anglije, Kanade in ZDA.

Delegati Sovjetske zveze in češko-slovaške so 11. novembra obtoževali ZDA „masovnega kršenja človekovih pravic“. Vodja sovjetske delegacije Juli Voroncov je očital ZDA rasno diskriminacijo, omejevanje delavskih strank i. t. d. Z dvignjenim glasom je poudarjal, da more navesti stotisoče primerov kršenja človekovih pravic v ZDA. Odgovoril mu je povsem mirno vodja ameriške delegacije senator Goldberg, bivši sodnik vrhovnega sodišča. Najprej je dejal: „Dasi sem povsem nasprotnega mnenja, sprejemam z zadovoljstvom dialog, ki se je, kot se vidi, začel“. Nato je nadaljeval: „Potek zgodovine človekovih pravic in ekonomskega razvoja moje domovine ne moreta biti neoporečna. Toda pripravljen sem vsak trenutek primerjati zgodovinski razvoj na obeh

KOMUNISTI NOČEJO BRANITI SLOVENSKE NARODNIH MANJŠIN

Na evropski konferenci o varnosti in sodelovanju v Beogradu govorijo predstavniki raznih delegacij zelo konkretno. Dejstva, imena in z dokazi podprte kritike so sredstva, s katerimi branijo govorniki svoja stališča.

V zvezi s kratenjem človekovih pravic je bilo na dnevnem redu tudi vprašanje narodnih manjšin. Tedaj je imela jugoslovanska delegacija edinstveno priliko, da bi z dejstvi in konkretnimi dokazi delegacijam 34 držav prikazala krivice, ki jih trpijo koroški Slovenci in kako se Avstrija izogiba, da bi izpolnila člen 7. državne pogodbe. To bi bil izredno učinkovit način neke vrste internacionalizacije slovenskega manjšinskega vprašanja.

Toda nič tega se ni zgodilo. Vodja jugoslovanske delegacije na konferenci, Pešić, je govoril o narodnih manjšinah

tako splošno, da koroških Slovencev in njihovega boja za obstanek sploh omenil ni. Avstrijske vlade v zvezi s tem vprašanjem tudi ni imenoval, kaj šele, da bi navajal krivice, ki jih dela Slovincem. Komunisti kričijo le tedaj, kadar gre za njihovo propagando, molčijo pa, ko gre za reševanje slovenskega življa.

Bolj odločna je bila izjava vodje severnoameriške delegacije, Goldberga, o katerem vemo, da dobro pozna problem koroških Slovencev. Med drugim je dejal:

„Vseh tukaj zastopanih 35 držav bi moralo spoštovati upravičene zahteve narodnih manjšin, jim zagotoviti kulturno in jezikovno rast, z aktivno politiko pa bi morali zajamčiti prihodnjim rodovom, da se bo ta tradicija ohranila.“

Kardinal Koenig in „dialog“

Ob koncu škofijske sinode v Rimu, so s posebno pozornostjo vsi pričakovali, kaj bo v svojem poročilu povedal zbranim škofom dunajski kardinal Franc Koenig, brez dvoma močna osebnost v kardinalskem zboru in strokovnjak bolj kot o drugih verstvih goiskanje stika z neverniki. Njegov referat so prebrali, sam pa je bolan. Pri somaševanju s papežem mu je postalo slabo in mora ubogati zdravnike in počivati.

V svojem poročilu je kardinal-strokovnjak bolj kot o drugih verstvih govoril o komunizmu, ki je dandanes glavni glasnik brezvernega materializma in se proti vsaki veri bori kot proti strupu, pred katerim je treba narod braniti.

Znani so nam številni poskusi vati-kanskih odposlancev, ki so skušali zadnje čase ublažiti to nesprejemljivo stališče vseh komunističnih režimov do vere in verskih družb. Včasih je bilo čutiti, da so ti poskusi imeli imena vreden uspeh.

podrožjih med mojo domovino in Sovjetsko zvezo ter Čehoslovako. Ko je Goldberg s svojim mirnim nastopom zmanjšal napetost je ponovil izrek pok. ameriškega politika A. Stefensona in ga naslovil sovjetski in čehoslovski delegaciji: „Če ne boste nehali razširjati o meni laži, tudi jaz ne bom govoril o vas resnice“. V naslednjih dneh je Goldberg v ostrih kritikah sovjetskega režima poimensko navajal preganjanje disidente.

Nov zanimiv spopad je bil v torek 15. novembra, ko je ameriški sindikalist in član ameriške delegacije očital Sovjetski zvezi, da so njene oblasti zaplenile vabila, ki so bila poslana Saharovu in še petim disidentom, da pridejo 8. decembra v Los Angeles na zborovanje sindikatov. Zahteval je konkreten odgovor, če so bila vabila odposlana 16. septembra izročena naslovnikom ali ne. Sovjetski delegat Laginov na vprašanje ni odgovoril, ampak je očital ameriški delegaciji, da „vodi psihološko vojno, s katero hoče zastrupiti ozračje naslednjih razgovorov“.

Dejstvo je, da je evropska varnostna konferenca v Beogradu prvi spopad te vrste. Srečala sta se dva svetova, predstavniki dveh sistemov, dveh načinov vrednotenja človeka ter njegovih pravic in svoboščin.

Kakšen bo rezultat? Tisti, ki globlje ocenjujejo to srečanje kot površni poročevalci, so mnenja, da ni pričakovati hitrih uspehov v tem, da bi v komunističnih diktaturah bilo kakoj več svobode. Razvoj je odvisen od najrazličnejših dejavnikov, med katerimi nista na zadnjem mestu prestiž komunističnih režimov in meja popuščanja, da ne pride v nevarnost obstoj režima samega. Jasnno pa je, da so Sovjeti močno zainteresirani na ekonomskem sodelova-

Kaj pravi kardinal Koenig?

Prvič: V deželah, kjer komunizem še ni na oblasti, so katoličani ljubeznivo in z mnogimi obljubami vabljeni k dialogu in sodelovanju, z namenom, da bi katoličani pomagali komunistom do oblasti.

Drugič: V deželah, kjer so komunisti že na oblasti, dialoga več ne marajo, ampak izražajo le željo, da bi katoličani lojalno sodelovali z rdečimi oblastmi v delu za večje materialno blagostanje.

Tretjič: Kardinal izjavlja, da so dogodki pokazali, da so bile vse obljube rdečih, kadar je šlo za ateistično-materialistično vzgojo mladine neiskrene in prazne.

Kardinal dalje pravi, da je načelnih ateistov malo, večina se priznava kot taka zato, da si zagotovi dobra mesta v službi in v družbi.

Z drugimi besedami: Cerkev skuša reševati, kar se da pred brutalnim razdiranjem komunizma.

nju z zahodom. Ker se zavedajo, da je to sodelovanje vezano na neko medsebojno razumevanje, so nekateri mnenja, da je — računajoč na daljšo dobo, nekaj optimizma le utemeljenega.

Niso pa s potekom konference v Beogradu zadovoljni disidenti v Sovjetski zvezi. Skupina, ki nadzoruje izpolnjevanje helsinških dogovorov je objavila pred dvema dnevi, t. j. 28. nov. listino na šestih straneh, kjer ugotavlja, da bi bila „prava katastrofa s težko popravljivimi posledicami za človeštvo“, če bi zahodni svet popustil pred Sovjetsko zvezo zato, da reši konferenco. V listini ugotavlja skupina, da so se ZDA, Holandska, Danska, Norveška, Švedska in Belgija pokazale premalo trdne in tudi omahljive v svojih stališjih.

Ko disidenti hvalijo Carterja, ker je razglasil da „so človekove pravice na vsem svetu moralna podlaga za politiko ZDA“, ugotavljajo, da države zahodne Evrope še niso zavzele jasno opredeljenega stališča. Med temi navaja listina Anglijo, Francijo in Zahodno Nemčijo, katerih državniiki sicer govorijo v obrambo človekovih pravic v njihovih državah, toda v Beogradu — molčijo.

V listini je poudarjeno, da se debata v Beogradu ne sme usmeriti v medsebojno očitiranje in izzivanje ali v demagogijo, pač pa morajo delegacije zahodnih držav o vsakem važnem vprašanju imeti jasno in trdno določeno stališče. —

Kritične pripombe sovjetskih disidentov, naslovljene zahodnim državam, so gotovo utemeljene. Toda te države tudi tedaj, ko govorijo o človekovih pravicah, pazijo vedno tudi na marko, funt in dolar, da bi jih ohranile pri moči.

El futuro africano

En una reciente nota, publicada en el matutino “La Prensa” de Buenos Aires, el columnista Guillermo Martínez Márquez analiza la situación africana, desde la perspectiva de la intrusión soviética y cubana. En la parte final de ese artículo, titulado “La infiltración soviética en los países del Africa”, dice:

Para “U. S. News and World Report”, Rusia está jugando su propio juego en Africa. Moscú facilita las armas y los cubanos de Castro las usan para situar sus peones en el tablero africano.

“Y Estados Unidos?”, pregunta la publicación, para responderse inmediatamente “no intervención”. Carter está muy firme en esto, aunque le ha notificado a los rusos que sus intervenciones en Africa van contra la “detente”.

Mientras tanto el presidente Neto, de Angola (el protegido de rusos y cubanos castristas), enfrenta una creciente oposición en el país. Se informa que “está perdiendo terreno”. Es bien sabido que “sin la ayuda comunista no tardaría en ser arrojado del poder”.

Sería aventurado sostener que los percances soviéticos señalados están en vísperas de anticipar la expulsión total de los comunistas del continente negro. Moscú mantiene su hegemonía sobre Etiopía, que es diez veces más populosa que Somalia, y sus bases navales en la república socialista de Yemen, podrían aliviar por el momento la pérdida de Berbera y Mogadisco, en Somalia.

Pero su prestigio ha sido herido de gravedad ante los pueblos y gobernantes africanos. Por lo pronto han sido arrojados de tres países: de Egipto en 1972, de Sudán en 1976 y de Somalia el 15 de noviembre de este año.

Zaradi Titove povezanosti s Sovjetsko zvezo smo izgubili Primorsko

Dokumenti prihajajo na dan in z njim marsikakšno odkritje razmer koncem druge vojske in domače revolucije. Tako je svoj čas Dedijer izdal Stalinovo pismo, v katerem je ta že l. 1945 obljubil predsedniku Avstrijske države, da bo varoval avstrijske meje iz l. 1938. Torej je koroško vprašanje rešil Stalin v avstrijskem smislu, preden so se končala mirovna pogajanja, v katerih se je SZ tako vehementno zavzemala za jugoslovansko rešitev Slovenske Koroške. Vse je bilo že po končani zadevi pesek v oči.

Tako prihajajo zdaj na dan pisma, ki jih je pisal Churchill proti koncu leta 1944 in začetkom 1945, v katerem govori o Titu in o pojevanju svojih simpatij do njega zaradi povezanosti s komunizmom, kar ga je vodilo do tega, da je v vprašanju Primorske zavzel — italijansko stališče še pred aprilom l. 1945.

Te dokumente je našel S. R. Vlahović, in se nato obrnil na Public Record Office v Londonu za dovoljenje, da jih sme objaviti. Dokumente je tiskal v srbskem prevodu v Münchenski Iskri, dobro urejevanem ljutičevskem glasilu, ki se odlikuje po mnogih dokumentarnih člankih iz medvojnih let.

Tako je v dozdaj „zaupnih dokumentih britanske vlade“ ohranjen v dosjeju „Premier Churchill — o Titu“ tudi naslednja korespondenca, ki jo navajamo prosto po objavi v Iskri 1. jul. 1977.

Dokument pod števil. FO 371-48906-01385: vrhovni poveljni središčnega bojišča gen. M. Wilson je 11. nov. 1944 protestiral pri Titu, ker je kljub obljubi Churchill, da bo spoštoval in se držal mednarodnih predpisov v vojskovanju, dopustil, da so njegove partizanske čete 31. okt. in 1. nov. 1944 postrelile pri Grahovu (n. o. v Črni gori) preko 200 nemških vojni ujetnikov. Tita poziva, naj stori vse, da se kaj takega ne bo ponovilo, ker taka dejanja lahko spravijo v nevarnost življenje tisočev britanskih in ameriških vojni ujetnikov.

W. Churchill je nato 20. nov. 1944 odgovoril „strogo zaupno“ generalu Wilsonu:

„Moje zaupanje v Tita je bilo omajano v času mojega srečanja z njim v Napoliju, uničeno pa z njegovim begom z Visa in zaradi okoliščin, v katerih se je beg izvršil. Mi smo se sporazumeli z Rusi, da bomo vodili skupno politiko do Tita in Jugoslavije na temelju 50:50 (n. o.: v Moskvi oktobra 1944). V tem ni ničesar, kar bi preprečevalo izkrcanje lahkih britanskih sil v Jugoslavijo, kar vi omenjate. Vašo splošno akcijo o izkrcavanju polnoma odobravamo. — Dr. Šubašić je vse poceni predal Titu in on je sedaj na poti v Moskvo... Jaz sem Šubašiću sporočil, da je boljše, da se čimprej vrne na Angleško in se javi kralju Petru in jugoslovanski vladi... Mi v sedanjih okoliščinah Tita ne priznavamo v nobeni drugi obliki kakor vodnika gverile, ki jo je treba podpirati z vsemi razpoložljivimi sredstvi.“

W. Churchill je marca 1945 pisal zaupno pismo zunanjemu ministru Anthonyju Edenju:

„Čutim, da moramo biti od tega trenutka naklonjeni Italiji, da pomagamo Italiji proti Titu. Tita je treba pustiti samega v planinah, da se kuha v balkanski omaki, ki je grenka. Dejstvo, da smo naklonjeni Italiji in njeni zahtevi na vrhu samega Jadrana (n. o.: Trst in Julijska krajina), nam nudi možnost vplivati na notranjo italijansko politiko proti komunistom in divjakom, kar bo pomagalo k vzpostavitvi italijanske države. Jaz sem izgubil svoje navdušenje za Jugoslavijo, katere državna ureditev mora biti osnovana na dogovoru Tito-Šubašić...“ (Dokument števil. Premier S 513-6).

V zaupnem pismu poslaniku Velike Britanije v Washingtonu Halifaxu pa Churchill omenja, kako je izgubil svoje zaupanje v Tita, na kar pravi:

„Edini način, kako razkosamo komunistično partijo Italije, je v Titovih (ozemeljskih) zahtevah. V našem interesu je, da preprečimo rusko poplavo Srednje in Zahodne Evrope kolikor bolj je mogoče...“

Odgovor ministra A. Edena:

Eden je bil vedno bolj prilagodljiv, kakor Churchill, tako tudi v tem primeru, ki ga je Iskra priobčila 15. jul. 1977. Pismo je dolgo, obsega devet točk odgovora na Churchillovo gornje pismo, ter bomo podali samo nekaj stavkov v začetku: V točki 1 povzame Churchillovo mnenje, da bi bilo zdaj čas, da se hitreje ločijo od Tita, da je treba brez razmišljanja zmanjšati podporo in sploh ustaviti mu pošiljanje orožja, hrane in dr. Na to je Eden odločil (točka 2), da maršal Aleksander vpraša odslej prej London, preden bi še poslal kakšno pomoč Titu. Točka 3: z vašim pismom je zvezano vprašanje naše dolgoročne politike do Jugoslavije: Ali naj pustimo nekaj ali vse, na kar se opiramo v jugs. zadevah in naj prepustimo Jugoslavijo nji sami ali pa Titovim oz. ruskim načrtom. Točka 4: iz pogovorov, ki smo jih v glavnem vodili mi, je izšla zedinjena vlada, ki smo jo mi priznali na Krimu in je zdaj že v Beogradu. Stevenson (britanski veleposlanik) je eden botrov in varuhov tega režima. Po nekaj tednih razgovorov, smo mi v smislu sporazuma 50:50 predložili jugs. vladi, da se čutimo odgovorne za povojno obnovo in rekonstrukcijo jugs. mornarice in letalstva, dočim bi Rusi bili odgovorni za jugs. suhozemske sile. Mi smo sedaj v važnih pogovorih s sovjeti o jugosl.-bolgarskih odnosih in kakšno vlogo naj dobi Jugoslavija med balkanskimi silami. Točka 5: sedanje stanje nam ne dovoljuje, da začnemo nesmotrno in postopno zapuščanje Jugoslavije in njenih zadev. Ne moremo sedaj začeti s takojšnjim prekretno naše politike. Največ je, da napravimo načrt za spremembe v prihodnji etapi. — Točka 6 govori o tem, koliko je mogoče aplicirati načelo 50:50 v Jugoslaviji. Za angleško politiko — pravi Eden — ima Jug. samo drugovrstni strateški in politični značaj, ne prvovrstni kakor Grčija... Jugoslavija leži

(Nad. na 2. str.)

JUGOSLAVIJA AMNISTIRA VEČ KRIMINALCEV, MANJ POLITIČNIH PRIPORNIKOV

PRAZNOVANJE 29. NOVEMBRA BREZ JOVANKE

Kakor vse vrste diktatur, tako je tudi jugoslovanski komunistični diktatorski režim vpeljal „navado“, da ob priliki praznovanja obletnice 2. zasedanja AVNOJ-a (Antifasistične vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije — samoproglasitev partijske vlade nad jugoslovanskimi narodi) 29. novembra 1943 v Jajcu v Bosni (1. zasedanje je bilo leta 1942 v Bihaću, prav tako v Bosni) proglasi amnestijo za kriminalne in politične pripornike. Diktator Tito je to storil tudi letos ter je, kakor običajno, dal izpustiti na svobodo več kriminalnih obsojencev kakor pa političnih.

Število letos izpuščenih kriminalcev v Titovi Jugoslaviji je 505, dočim je političnih pripornikov dal Tito izpustiti samo 218.

Zaradi zasedanja 1. pohelsinške konference v Beogradu prav sedaj, se jugoslovanski komunistični režim seveda ni mogel izogniti nujnosti, da je med maloštevilnimi političnimi priporniki izpustil na svobodo svetovno znane profesorja in pisatelja Mihajla Mihajlova, ki se je prvič znašel v komunističnih zaporih v Sremski Mitrovici leta 1965, ker je zapisal resnico, da so bila koncentracijska taborišča zgrajena prej v ZSSR kakor v Hitlerjevi Nemčiji. Izpuščen je bil zatem čez pet let, leta 1970, nato pa znova zaprt, ker je pisal v prid partijskemu „revizionistu“ Milovan Djilasu, za katerega je predlagal, naj prevzame oblast po Titovi smrti. Poleg tega se je Mihajlov zavzel tudi za Nobelovega nagrajenca Solženicina, česar vsega jugoslovanski partij-

ski režim ni mogel prebaviti, ne da bi Mihajlova znova zaprl.

Letošnja amnestija ob obletnici 29. novembra, ko so leta 1943 nadeli Titu tudi kapitalistični vojaški naslov „maršal“ (s katerim so se ponašali tudi Stalin in nekateri Hitlerjevi generali) je „zadela“ tudi 55-letnega slovenskega okrajnega sodnika Franca Miklavčiča ter 41-letnega hrvaškega bivšega poslanca in univerzitetnega profesorja Marka Veseliča. Kakor je znano, so Miklavčiča zaprli zaradi zapiskov v njegovem osebnem dnevniku, kar je bil doslej edinstven znani primer celo v tako povsem amoralni justici, kakor je komunistična.

Vzporedno z amnestijo je dal diktator Tito tudi letos pripraviti slovesno praznovanje jugoslovanskega „državnega“ praznika 29. november, toda že v soboto, 26. novembra zvečer na bivšem kraljevem dvoru na Dedinju pri Beogradu. Tja je bil povabljen poleg partijskih funkcionarjev tudi diplomatski zbor, akreditiran pri Titovi vladi.

Bilo je sedaj prvič po mesecu dni, da se je diktator Tito spet prikazal v javnosti, ker da so mu zdravniki po potovanjih po ZSSR, Kitajski, Severni Koreji, Franciji, Portugalski in Alžiriji ukazali počitek. Organizacija slavnosti je bila običajna, kakor vsako leto: koncert, zakuska, napitnice, le ples je moral izostati. Na slavnosti je namreč prišel diktator Tito sam, brez svoje tretje „žene“ Jovanke ter so zato morali tudi vsi partijski funkcionarji pustiti svoje žene doma in so bili tudi diplomatski predstavniki povabljeni na praznovanje brez žena.

Sistematično kršenje človekovih pravic za železno zaveso

REPRESIJA SPREMENILA LJUDSTVOM MENTALITETO

V Rimu je bilo od 25. do 29. novembra t. l. 2. zasedanje tkim. Saharovove komisije, mednarodne protikomunistične organizacije, ki proučuje in opozarja na kršenje človekovih pravic v državah sovjet. bloka, vključno v Jugoslaviji. Člani organizacije so sovjetski in drugi disidenti v izgnanstvu, odvetniki ter razni politični funkcionarji iz vsega svobodnega sveta. Na letošnjem zasedanju Saharovove komisije v Rimu se je zbralo 80 članov različnih narodnosti, med njimi tudi znani lovec na nacistične vojne zločince Simon Wiesenthal.

Prvo zasedanje Saharovove komisije, ki se je ustanovila takoj po koncu helsinške konference leta 1975, je bilo v Copenhagenu na Danskem leta 1975.

Letošnje zasedanje Saharovove komisije v Rimu se je vršilo pod vtisi beograjske pohelsinške konference ter so na njem med drugim ugotovili, da se, poleg ZSSR, trenutno nahaja v najtežjih razmerah prebivalstvo balkanskih komunističnih držav Albanije in Bolgarije, ki jima sledi srednjeevropska Češkoslovaška, tej Madžarska, Poljska in Jugoslavija.

V Bolgariji je trenutno po cenitvah

bolgarskih disidentov, ki se jim je posrečilo pobegniti na svobodni Zahod, nad 10.000 političnih pripornikov. Bolgarski letalski častnik Ljudmil Minev, ki je lansko leto prebežal v Avstrijo, je na zasedanju Saharovove komisije v Rimu izjavil, da je veliko teh 10.000 političnih pripornikov v Bolgariji po ječah že nad dvajset let in da je metoda zapora v samicah po šest ali več let na splošno ukoreninjena v njegovi domovini.

Na češkoslovaškem „vlada stanje splošnega strahu“, je izjavil podpisnik „Listine 77“ Ivan Binar, prav tako Jan Lestinsky, ki je dejal, da „ne vidim konca kršenju človekovih pravic v Češkoslovaški in drugod za železno zaveso.“

Najbolj dramatičen moment zasedanja je bilo predvajanje filmske poslanice Andreja Saharova, ki jo je leta prethotapil iz Moskve v Rim, v kateri sporoča komisiji, da je „represija v Vzhodni Evropi ljudstvom popolnoma spremenila mentaliteto.“

Poleg Saharovega filma je bil središče zanimanja na zasedanju ukrajinski kardinal Slipij, ki je izjavil, da je bila ukrajinska Cerkev leta 1946 prak-

MEDNARODNI TEDEN

SADAT je po vrnitvi v Kairo sklical zasedanje, na katerega je povabil vse arabske države, pa še ZDA, Izrael in ZSSR. To zasedanje naj bi bilo predhodno in na njem naj bi bili postavljeni temelji za trajni mir, ki naj bi ga potem sklenili na Ženevski konferenci. Sadat je ponovno zatrdil da bo odstopil, če ne bi uspeli njegovi mirovni napori. Izraelski vodja Begin je izjavil da je pripravljen iti na konferenco v Kairo, a da se ne bo pogajal s Palestinci. Tudi ZDA bi bile pripravljene prisostvovati, odklonilno pa je stališče številnih arabskih držav, ki smatrajo Sadata kot izdajalca, ker da je popustljiv proti judom. Te so sklicale vzporedno konferenco v Tripoli, katere uspeh pa je prav tako dvomljiv.

NA PORTUGALSKEM se ministrski predsednik Soares nahaja v hudih težavah. Ne more izpeljati gospodarskega načrta za obnovo države. Socialdemokrati so mu ponudili podporo, a praktično za ceno vstopa sredinskih formacij v vlado. To pa je težko, da bi Soares, katerega vlado sestavljajo sami socialisti, sprejel.

PRIHODNJEGA 4. decembra bo v Srednjeafriškem cesarstvu kronanje cesarja Bokasse. Prestol mu je izdelal imovit francoski kipar, kočijo priznani mojstri. Vse se blešči v zlatu in draguljih za tega novega Napoleona, katerega narod živi v revščini, medtem ko on, kronan, ponavlja marksistična gesla.

V ŠPANIJI je bil ubit policijski šef v Navarra. Umor si pripisujejo baskovski separatisti.

BOLIVIJSKI predsednik Banzer je zaprosil za odpust iz aktivnih vojaških vrst. S tem si je zagotovil možnost, da se predstavi kot kandidat na predsedniških volitvah prihodnjega leta. Vedno več opozicionalec se pritožuje, da je celotno volilno ogrožje pripravljeno le v namen, da se Banzer prelevi iz dejanskega v ustavnega predsednika.

V BRAZILIJU je senator vladne stranke Magalhães Pinto objavil, da vztraja na svoji predsedniški kandidaturi. Vendar je mnenje opazovalcev, da bo prihodnji brazilski predsednik še vedno vojak, in ta naj bi bil general Joao Baptista Figueredo, katerega naj bi za nasledstvo določil sedanjí predsednik general Geisel.

SOMALIJSKIM gverilcem je uspelo zavzeti mesto Harrer v Etiopiji. To je važna strateška točka, ki praktično predstavlja vstop v Ogadensko puščavo, za katero se bije ta boj.

tično likvidirana s policijskim terorjem, mučenji, preseljevanjem vernikov in zapor. Nad 1500 ukrajinskih duhovnikov je bilo večinoma postreljenih ali pa so pomrli po ječah.

Sovjetski disident matematik Pljušč, ki je izjavil, da je ateist, je poudaril, da vsi disidenti podpirajo pravico ukrajinskih katolčanov in drugih vernikov v ZSSR, da „svobodno izpovedujejo svojo vero in vršijo svoje verske dolžnosti. Vsi imamo namreč skupen cilj: borimo se za človeka vredno življenje.“

odgovoril direktno njemu, temveč njegovemu osebnemu tajniku, dne 20. 5. 1945. in mu naročil, naj dobi popolnejše podatke o — Titu. Stavil mu je več vprašanj, med njimi te-le:

„Ali je res, da je bil Tito štiri leta vzgajan v komunističnih visokih šolah? Ali je res, da je del svojega časa posvečal organiziranju štrajkov po dalmatinski obali? Ali je res, da Tito ničesar ni ukrenil za borbo Jugoslavije, ko je bila napadena od Nemcev in da je čakal šele 22. junij 1941, ko je Kominternina izdala poziv svojim ljubljencem, da pomorejo Rusiji? Ali je bil kdaj oženjen in kolikokrat? Nam je znano vse o njegovem begu na otok Vis, ko mu je postalo vroče v Jugoslaviji. Pa tudi o njegovem izginotju z Visa, po trimesečni naši zaščiti, da bi obnovil svoje zveze z Moskvo... Za vse to sprašujem, ker mislim, da je vredno pogledati v te stvari in videti, kam peljejo?“ (Dokument Premijer, 513-8.)

Po vseh teh dokumentih je jasno, zakaj zavezniki niso pustili Tita v Trst ter so rajši podprli Italijo v nasprotovanju jugoslovanskim zahtevam na Primorskem in tudi v Avstriji.

Zaradi — komunizma, da bi mu zaprli pot v Srednjo in Zahodno Evropo.

Brez muke ni moke, brez potú ni medú.

Slovenski pregovor

Iz življenja in degajanja v Argentini

Potres, ki ga je te dni doživela Argentina, sicer hud, ki pa na srečo ni zahteval preveč žrtv (mrtvih je bilo 65 ljudi) je vsaj za nekaj časa pritegnil nase javno pozornost, da so ljudje pozabili na svoje vsakdanje težave, sočustvovali s prizadetim prebivalstvom oškodovane province, in komentirali posledice sunka, ki so ga čutili tudi v Buenos Airesu, pa je odjeknil še v Urugvaj in Braziliji.

Vendar vlada, čeprav prevzeta radi potresa (predsednik Videla je obiskal prizadeta področja), je prav ta teden obravnavala razne važne probleme, o katerih se v določenih krogih mnogo govori. Ti problemi so bistveno politične narave. To je delovanje političnih strank, sedanja struktura oblasti ter sindikalne organizacije.

Notranji minister general Harguindeguy je že večkrat javno izrazil, da sedaj ni čas političnih strank, da te nimajo nič opraviti, in da naj ne upajo na skorajšnjo obnovo političnega delovanja. Pretekli teden pa je bil bolj terminanten: dejal je, da ne bo prišlo do obnove delovanja strank, dokler vlada ne bo izvedla srednjeročnih načrtov obnove države. Ti načrti, pa bodo predvideno izpeljani šele okoli leta 1987. Torej vsaj še deset let politične neaktivnosti, idejo, ki jo je svoj čas že zagovarjal in skušal izpeljati general Onganía.

Kar se tiče ustroja oblasti, ponovimo znova (za boljše razumevanje) da Argentino dejansko vlada vojaški trimvirat. Slučajno je eden izmed članov te trojke tudi predsednik države, t. j. general Videla. Okoli marca leta 1979 bo izvedena zamenjava glavnih poveljnikov vseh treh rodov oboroženih sil. General Videla, admiral Massera in brigadir Agosti bodo zapustili svoja mesta, in novi trije poveljniki (sedaj logično še neznani) bodo prevzeli vaje države. Tedaj se bo obnovilo vprašanje, ali naj poveljnik vojske bo obenem tudi poveljnik države, ali naj to mesto zavzame kdo drugi (na vsak način ne civilist), ali pa naj general Videla, čeprav ne več poveljnik vojske, ostane predsednik države. Vedno bolj se utrjuje mnenje, da bo tako. A zadnja bese-

da bo izrečena šele v začetku leta 1979. Tudi govorijo o postopni zamenjavi poveljnikov, da ne bi sprememba na najvišjem krogu oblasti bila preveč ostra, temveč naj bi se zamenjava izpeljala posamič v razliki parih mesecev. Vojaški krogi so te dni proučevali prav ta vprašanja, pa zaenkrat še ni prišlo do odločitve.

Končno je bilo ponovno govora o sindikalnih organizacijah. Večina teh je bila intervenirana, ko je na oblast prišla sedanja vlada. Trenutno te sindikate vodijo vladni komisarji. Prav tako je vlada tedaj ukinila veljavnost sindikalnega zakona, in pripravila nov osnutek zakona o delovanju sindikalnih organizacij. Glavni namen vlade je bil, da bi s tem, in zlasti v sklopu novega zakona, enkrat za vselej iz sindikalnih vrst izrinili strankarsko politiko. Večina sindikatov je bila v peronističnih rokah, in v njih je imel peronizem glavno oporo in orožje za obdržanje na oblasti. So pa sindikati, za politični račun, prevečkrat zanemarjali sindikalne obveznosti.

Zakonski osnutek, ki ga je pripravila vlada, vse to predvideva. Pa je preteklo leto in pol, in novega zakona še ni. Z osnutkom pa je bilo kot s kapico gospoda kapucinarja: da ga ima vlada, da ga ima kongresna komisija. In tako je romal iz vladne v kongresno palačo in nazaj. Sedaj pa je sam predsednik Videla izjavil, da bo sindikalni zakon potrjen konec tega, ali pa v prvih dneh prihodnjega leta. Z njim se bo tudi vrnila v Argentino, po poldrugem letu vojaške vlade, pravica stavke. Pravica, ki so jo dejansko že pred tedni lepo uporabili železničarji.

Še omemba o gospodarstvu. Medtem ko se bližajo prazniki in (umetno ali naravno, ni važno) nevzdržno rastejo cene, je vlada potrdila, da bo strogo izvajala svoj gospodarski načrt, ki ga nima namena spremeniti. Morda le manjše popravke na nekaterih področjih. Dokaz, da se gospodarska politika ne bo spremenila, je ta, da minister dr. Martínez de Hoz mirno sedi na ministriškem sedežu. Zadnje čase so celo potihnile govorice o morebitni in skorajšnji zamenjavi.

Zahodnonemški kancler Schmidt v Varšavi

ZDRUŽITEV DVEH NEMČIJ ZAGOTOVITEV MIRU V EVROPI

Prvič po 2. svetovni vojni in po obnovi diplomatskih stikov leta 1972 med Zahodno Nemčijo in Poljsko se je pretekli teden zgodilo, da je prišel na uradni obisk v Varšavo zahodnonemški predsednik.

Sedanjí zahodnonemški kancler Helmut Schmidt je imel s poljsko komunistično vlado razgovore predvsem gospodarskega značaja, dotaknil pa se je med drugim tudi problemov evropske varnosti in odnosov med komunističnim Vzhodom in svobodnim Zahodom ter vprašanja prisilnega obstoja dveh Nemčij.

Zadeva ne bi prišla v svetovno javnost, če ne bi Schmidt ta zadnji problem ventiliral tudi v govoru na poljski akademiji znanosti in umetnosti v Varšavi. Schmidt je spomnil poljske znanstvenike in umetnike, da so se njihovi predniki prav zaradi „velikega pa-

triotizma, ki so ga nosili v sebi, vedno borili za svojo domovino, jo branili pred zunanji sovražniki, se borili proti njeni cepitvi in proti izgubi državnosti.“ Zato naj Poljaki „razumejo“, je nadaljeval Schmidt, „da se Zahodna Nemčija bori za mir v Evropi, ki naj končno omogoči združitev obeh Nemčij po svobodni samoodločitvi nemškega prebivalstva, dasi se vi, kot Poljaki, verjetno bojite te možnosti.“ Schmidt je poudaril, da dve Nemčiji ne bosta mogli vedno obstajati, „če hočejo evropski narodi ustvariti resničen mir na tej celini.“

Komentatorji Schmidtovega obiska na Poljskem ugotavljajo, da je značilno, da je Schmidt izbral prav Poljsko za pozorišče svojih gornjih izjav, državo, ki sta jo nacistična in za njo sovjetska okupacija najbolj prizadeli v minuli svetovni vojni.

Neuvrščeni v Sarajevu

Med tem, ko so v Beogradu zborovali, očitno z majhnim uspehom, boritelji za človekove pravice, se je v Sarajevu odigravalo zborovanje radijskih in televizijskih družb iz neuvrščenih dežel z namenom, da bi priredili programe svojih izdaj tako, da bi se iz njih videla edinstvo vseh neuvrščenih v pogledu na mednarodna vprašanja in zanesljivost v poročilih o dogodkih v posameznih deželah. Taka enotnost bi preprečila, da bi tretji s svojimi propagandnimi poročanji izmaličili pravo sliko dogodkov, obenem bi pa poenostavila in potena razširjanje solidnih novic v svet.

Čeprav taki manj vidni sestanki ne pomenijo prelomnic v medsebojnih odnosih, je bilo pa vendar jasno čutiti nezadovoljstva enih proti drugim v gibanju samem, ki so včasih vrgla nelepo luč na veliko družino neuvrščenih. Kritizirali so način poročanja ob priliki

vladnih sprememb v Indiji. Kritizirali so tudi jugoslovanski Tanjug, ki v svojih poročilih rad meša realna poročila o dogodkih s propagandnimi komentarji, ki velikemu delu neuvrščenih niso po godu.

Čutiti je bilo tudi nezadovoljstvo mnogih zastopnikov zaradi načina borbe proti imperializmu, ki ga rdeči člani hočejo spremeniti v borbo proti demokraciji, kar povzroča v skupini neuvrščenih vedno večje negodovanje. Ta tako raznovrstna skupina, tako izgleda, je vedno manj kompaktna. Po slavnem zborovanju v Colombu, ki je imelo vsaj vidne popolne edinstvo, se je začelo kazati vedno več znakov, da je tam manjkalo predvsem iskrenosti in želje po medsebojni pomoči, veliko preveč pa je bilo skritih namenov, kako bi čim večjo skupino zastopnikov pripeljali v rdeče mreže, kolikor jih že ni bilo tam.

ZARADI TITOVE POVEZANOSTI S SZ SMO IZGUBILI PRIMORSKO

(Nad. s 1. str.)

zunaj naših glavnih interesov... Naš cilj naj bo, da Jugs. postane nekakšen nevtralni prostor med britanskim in ruskim vplivom... dobiti moramo vsaj toliko vpliva, da bi se „mogli postaviti po robu totalnemu ruskemu vplivu“ (n. o.: komunizmu). Točka 7: Če popolnoma zapustimo Jugs., bomo izgubili glavno sredstvo za vplivanje na Balkan kot celoto. — Točka 8: Eden ne ve, kako naj bi razložili našo novo politiko Amerikancem, ki „se niso nikdar navduševali nad britansko politiko podpiranja partizanov. Vedno je bilo polno muk in slabe volje, da jih vlečemo v tej zadevi za sabo“. In zdaj, ko je stopil sporazum Tito-Šubašić (n. o.: ki so ga ustvarili Britanci), naj stopimo prednje in jim rečemo: Tito ni to, kar smo mislili, da je. In po tem spoznanju se začenjamo mi umikati od jugs. zadev... To bi pomenilo, da obstoji v Jugs. kakšna druga alternativa? Toda niti kralj niti Mihajlovič nimata dovolj pristašev...“ In zadnja točka, 9: Tito se je res ponašal nevhvaležno in necivilno... poleg tega pa je videti, da bodo skoraj zanj Titovi oficirji z antibritanskim razpoloženjem... Toda jaz (E-

den) sem s tem računal... in me ni nič iznenadilo, kvečjemu „umirjenost, s katero je sestavil svojo vlado...“ Nam ne ostane drugega, kakor da se „ukopljemo v Jugosl.“, da pridemo tako do nekega vpliva, da lahko držimo Tita na pravi liniji... če se umaknemo, pustimo vse Titu in Moskvi...“

To pismo nosi štev. Premier 3-513-9 in ima datum 18. marca 1945.

Churchill je nato reagiral — ne v pismu Eden — temveč njegovemu stalnemu političnemu svetovavcu siru Orme Sargentu 14. maja 1945 sredi najhujše zaostritve položaja v Julijski krajini:

„Dogodki so pokazali, da so Jugosl. (Tito) popolnoma v rokah Rusov. Še več: vsak hip moramo biti pripravljeni, da se z njimi zapletemo v oborožen spopad, čeprav v srcu upam, da ne pride do tega... Sprememba v situaciji je ogromna... Jaz smatram stvar v tem predelu za dovoljno v smislu utrjevanja Velike Britanije, Italije in Združenih držav v odporu proti jugoslovanskim zahtevam po avstrijskem in italijanskem predvojnem teritoriju.“

Še enkrat se je Churchill dotaknil Edenovega pisma, toda tudi tokrat ni

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Srbska pravoslavna cerkev je imenovala za pravoslavne škofa za Slovenijo Jovana Pavlovića. Sedež škofije je v Zagrebu. Novega škofa sta 24. oktobra sprejela v avdienco predsednik verske komisije in predsednik ljubljanske mestne skupščine.

LJUBLJANA — Ljubljanska Drama je letošnjo sezono začela s Shakespearovim Timonom Atenskim, eno najbolj pesimističnih, črnih in najbolj grenkih tragedij v svetovni literaturi. Klasično delo je režiral Tone Seldbauer. Kritiki Brejč-Javoršek je pripomnil, da izbira igralcev ni bila najboljša.

NOVO MESTO — Novomeška občina in nekatera podjetja so financirale izdelavo umetniškega barvnega filma, ki bo „prikazoval resnično življenje ljudi ob Krki“. Film bodo izdelali do oktobra 1978, v njem pa bodo zajeti in skušali prikazati zgodovinske, kulturne, etnografske, gospodarske, turistične in druge znamenitosti, povezane z delom in življenjem ljudi ob Krki.

MULJAVA PRI STIČNI — Tatovi so v noči 21. oktobra odnesli iz podružnične cerkvice na Muljavi 12 kipcev in 12 na steklo slikanih podob Križevega pota, ki so neprecenljive zgodovinske in umetniške vrednosti. Cerkev na Muljavi je zelo stara, saj je stenske slike sredi 15. stoletja naslikal Janez Ljubljanski, baročni oltar z ukradenimi kipi je leta 1674 izdelal kipar Jernej Plumberger, poslikal pa Janez Menhart iz Višnje gore.

PTUJ — Člani ptujskega partijskega komiteja so se pritoževali nad pomanjkanjem kmetov-komunistov in nad nedelavnostjo mnogih članov, predvsem tistih, ki živijo v enem kraju, delajo pa v drugem: ti se spretno izogibajo delu v partiji.

CERKNICA — Ob Zdravstvenem domu bodo sezidali lekarno, ki jo bodo odprli prihodnjega jesen. S tem bo konec potovanja Cerknčanov v Ljubljano, kajti v sedanji lekarni zaradi neustreznih prostorov morejo prodajati le nekatera zdravila.

ČATEŠKE TOPLICE — Za večji razvoj čateških toplic, ki so poznane že 180 let, bo novi hotel Terme velikega pomena. Z deli bodo končali v prihodnjem poletju.

LJUBLJANA — Morebitno trganje skal in zemeljske plazove na železniško progo bodo kontrolirali med postajami Sava in Zidani most s posebnimi elektronskimi alarmnimi napravami. Te naprave, ki so se zelo obnesle v Franciji, avtomatično postavijo izvozne signale na postajah v „stoj“, kadar zadene zemeljski plaz ob posebno mrežo.

LJUBLJANA — V prihodnjem letu se bo vršilo „intenzivno republiško posvetovanje“ o rabi slovensčine v javnosti. Pripravlja ga predsedstvo republiške konference Zveze delovnega ljudstva Slovenije in Slavistično društvo Slovenije. Med predpriprave je sodil tudi pogovor na filozofski fakulteti o rabi slovensčine in pomembnosti te kulture vrednote, pripravilo ga je Slavistično društvo, vodila pa predsednica društva dr. Breda Pogorelec.

LJUBLJANA — V vaseh okoli Ljubljane, kjer že desetletja rastejo zelene glave, je letos dokaj „kislo“.

Življenjepis škofa Rožmana

Če bi bil dr. Jakob Kolarič v svojem delu za narod ne storil ničesar drugega, kakor to, da nam je pripravil monumentalni življenjepis našega škofa-mučenika, bi zaslužil vse naše priznanje in hvaležnost.

Tako ogromno je to delo, da smo se avtor sam in z njim mi vsi bali, da bo njegovo življenje prekratko, da bi moral dokončati to nalogo. Pa jo je! Pred nekaj dnevi nam je dober prijatelj prinesel tretji del tega življenjepisa, nad 1000 strani obsegajoči in zadnji zvezek tega monumentalnega dela.

Tale vest hoče biti le opozorilo vsem, ki so se za to zanimali in zlasti vsem, ki so se nanj že prednaročili ali pa to nameravajo storiti, potem pa tudi vsem tistim, ki jim zaradi naših izrednih gospodarskih razmer knjige ne bo mogoče sedaj naročiti, da bi jo vsaj pri prijateljih, ki jo bodo imeli, pozorno prebrali, premislili in ob tem pogledali

Zelja je še od lani preveč neprodanega in ga mnogi vozijo na njive in v gozd, da bodo napolnili kadi z novim zeljem, sicer je nevarnost, da novo zelje zgine. Starega kislega noče nihče kupovati, še zastoj ga ne marajo.

KRANJ — Deseti mednarodni sejem opreme je bil sklenjen 17. oktobra. Ogledalo si ga je 20.000 obiskovalcev, razstavljalo pa je 126 podjetij. Tudi prodaja je bila dokajšnja, saj so sklenili pogodbe za prodajo notranje in zunanje opreme stanovanj v vrednosti nad 100 milijonov dinarjev.

LJUBLJANA — Po statističnih podatkih je povprečen mesečni dohodek v prvih osmih mesecih letošnjega leta v Sloveniji 4643 dinarjev. Najvišji povpreček je v finančnih in drugih poslovnih storitvah — 5896, slede družbene organizacije in skupnosti — 5831, v izobraževanju in kulturi 5373, v prometu in zvezah 5127, v zdravstvu in socialnem varstvu 4906, v stanovanjsko komunalni dejavnosti 4656, v gradbeništvu 4948, v trgovini 4592, v obrti 4585, v vodnem gospodarstvu 4540, v kmetijstvu 4392, v industriji 4352, v gostinstvu in turizmu 4065 in v gozdarstvu. 3511. Pravijo pa, da so objavljene podatki preskopi, da bi mogli bralci ugotoviti, kakšni so realni osebni dohodki.

LJUBLJANA — Ljubljanskemu poslušalstvu se je v veliki dvorani Narodne galerije predstavil danski mešan zbor Tourdion iz Kjöbenhavna. Zapel je dela iz svetovne in seveda še več iz severnoevropske zborovske literature.

Umrli so od 14. do 24. oktobra 1977:

LJUBLJANA — Lojzka Pleničar. Karel Babnik, up. elekromonter; Amalija Škrbec r. Zabukovec; Ivanka Škrbec; Janez Pohleven; Julijana Fišekovr r. Cimerman; Ida Nečemer r. Kojanec; Štefan Višner; Jože Grum, up. pleskar, 75; Ursula Jagodic r. Kokalj, 85. Jožica Fajdiga; Ivanka Ostruhov r. Gorjan, 88; Ludvik Horvat; Frida Cigoj, 87; Franc Mušič, up. pletilski mojster; Mira Fakin r. Mikuš; Julija Cepon r. Podlogar; Vincenc Štrin, tesar; Emil Lesjak; Milka Golob r. Stresen. Zofija Smolinsky r. Podraž; Filomena Černe r. Nemec; Andrej Škrt; Anton Serjak, up. Tob. tov., 77; Roza Gregorič r. Milič, 93; Ivo Marsel, 90, žel. up.; Ivan Šinkovec, up., 91; Marija Oblak, up., 86. Antonija Vidmar r. Merič, 85; Janez Srpan; Marija Vider r. Nošé;

RAZNI KRAJI — Herman Burger, žel. up., Herša; Tone Bojc, sodar, Dolnja vas; Karel Zaplotnik, Klemenčev ata, 95, Letence pri Golniku; Janez Kersnič, ing. rudarstva, Trbovlje; Marija Požar, Petčinje pri Pivki; Jože Kunc, Grčarvec pri Planini, dr. Vladimir Breznik, Maribor; Drago Petrovar, Maribor; Valerija Kranjc r. Kandare, Celje; Janez Prpan, up. železničar, Zg. Kašelj; Angela Goršič r. Habjan, Stara Cerkev; Mihael Dime, up., Domžale; Ana Schmidt r. Uršič, 84, Vrhnika; Marija Zupan, Nacova, 75, Zasp; Vida Vidmar r. Škerlj, Lesce; Roza Žajdela; Martin Jug, žel. up., Polje-Lj.; Ivan Jagodič, Trbovlje; Janez Vilfan, bisermasnik, 85, Utik pri Vodicah; Franc Oražem, 81, borec za sev. mejo, Preserje; Franc Adamič, žel. up.; Velike Poljane pri Ortnoku; Marija Tome, 70, Preska; Ana Krnc r. Kikelj, Selnik pri Želimlju; Franciška Jug r. Klarič, 78, Petrovče. Ana Sevk r. Tomažin, Šmartno pod Šmartno goro; Franc Trdan, kolar, Rakitnica; Angela Česarek-Grile, Ribnica; Hinko Debevec, up., Šentvid; Marija Zdešar r. Pink, 80, Šujica; Anton Kemperle, p. upok., Kamnik; Andrej Kušar, 73, Podsmreka; Franc Čop, up. žel., 94, Jesenice.

svoje pravilno gledanje na ono dobo in potrdili še enkrat svojo pravilno sodbo o vsem, kar je naš veliki škof Gregorij učil, svetoval in pred čemer nas je svaril.

Ta knjiga, zlasti njen tretji del, je z dokumenti podprto opisovanje škofovega dela v najtežjih časih našega narodnega življenja in najmočnejši odgovor na vse, kar je slovenski komunizem lažnivega, krivičnega in podlega storil, da bi škofovo osebo doma in v svetu do dobra umazal. Mnogo bo pomagala, da vrne zgodovina škofu Rožmanu čast in mu da mesto, ki mu pripada.

Ogromna tvarina, nakopičena v tem delu, zlasti v tretjem zvezku, bo brez dvoma dala pobudo zato, da jo bodo poklicani ljudje, ki živijo v svobodnem svetu, ustno in pisмено komentirali obširno tudi v našem listu. Ta notica naj bo le obvestilo, da je knjiga prišla do nas.

SLOVENC I V ARGENTINI

Osebnosti:

Poroča: V soboto 19. novembra sta se poročila v Lomas del Mirador Lucijan Kobal in gdč. Marija Bezla. Za priči sta bila ženina mati ga. Angela Kobal in nevestin oče Bogomir Bezla. Poročil ju je g. Jože Škerbec. Čestitamo!

BUENOS AIRES

“SLOGA” — Kdo ve - kdo zna? v soboto, 12. novembra 1977

Že v drugo je ta zelo zanimiva iniciativa Kreditne zadruge SLOGA z.o.z. zbrala v dvorani Slovenske hiše presenetljivo število mladih, ki so se pred svojimi sovrstniki, starši, profesorji in učitelji pomerili v znanju slovenskega jezika, verouka in naše splošne kulture. Prvič je doživela naša mladež podobno tekmovanje pred tremi leti — ob priliki EXPOSLOV-a, vendar smo zdaj mogli opaziti, da je novi način stavljanja vprašanj in točkovanja pomenil znatno spopolnjeno tekmovanje. Sto dva tekmovalca, ki so bili povezani v trojke — ljudskošolci zase in srednješolci posebej — so več kot tri ure z napetimi živci in možgani skušali dajati pravilne odgovore. Tokrat vprašanja niso bila prej objavljena, pač pa so bili pri vsakem vprašanju nakazani trije odgovori, a le eden od njih pravilen. Na ta način je bilo možno stavljanje zahtevnejša vprašanja, saj so nakazani odgovori znatno pomagali odgovarjajočim. Seveda tudi tokrat ni manjkalo kritik in komentarjev v dvorani, ko so nekateri poslušalci bili mnenja, da je to ali ono vprašanje pretežko za njihove ljubljence, vendar smo z veseljem opazili, da so organizatorji šli mimo teh pripomb, čeprav bi nekatere od njih zasluzile resno grajo, posebno še, ker so prišle iz vzgojiteljskih ust. Tudi mladi tekmovalci so šli preko tega in po dolgotrajnem kosanju so se mesta tako razdelila: Ljudskošolska skupina: 1. nagrada: trojka: Lojze Lavrič, Janez Kocmur, Janez Durič. Vsak od njih je dobil hranilno knjižico z vpisanim zneskom enega milijona starih pesov ter prikupen radijski sprejemnik v obliki nogometne žogice. 2. nagrado je prejela trojka: Tereza Snoj, Rozka Snoj, Marijana Poznič. Ti so dobili vsak eno hranilno knjižico z vpisanim zneskom pol milijona starih pesov. 3. nagrado pa je dobila trojka: Jurij Urbančič, Marija Zupanc in Andreja Lipušček, vsak od njih hranilno knjižico z vpisanim zneskom tristo tisoč starih pesov. Pri srednješolcih je dosegla prvo mesto trojka: Marica Snoj, Angelika Kalin, Bernarda Bidovec. Drugo mesto je pripadlo trojki: Marko Urnkar, Slavko Rant, Jurij Miklič. Tretje mesto pa si je priborila trojka: Tinko Lavrič, Milan Magister in Gregor Hribar. Nagrade zanje so bile prav take kot za ljudskošolce. Poleg tega je bilo za vsako trojko še več tolažilnih nagrad, za vse navzoče pa sladkorčki in druge sladkarije. Vpisnina za vsakega tekmovalca je bila: dobro ohranjena igrača (za revne otroke) ali slovenska knjiga (za knjižnico Zedinjene Slovenije). Lepa gesta, ki jo velja posnemati. Tekmovanje je pripravil in večje vodil Stanko Jerebič s pomočjo Janeza Jerebiča in Tomaža Matičiča. V nadzorni komisiji so bili Janez Amon, Marijan Hribar in Marijan Schiffrer.

Tako je SLOGA ponovno pokazala, da diha s pljuči slovenske skupnosti in da ob vsaki priložnosti skuša podpreti podvige, ki utrjujejo med našo mladino zavest njenega porenja in jo vedno močnejše navezuje na delo za cvetočo Slovenijo v svetu.

Vsakoletna večerja akademskega starešinstva

Slovensko akademsko starešinstvo prireja vsako leto prijateljsko tovariško večerjo svojih članov, na katero povabi kot gosta osebo, ki se kakor koli vidneje udeležuje v javnosti. Nekako po zgledu argentinskih klubov, ki slednjo tako družbeno stanovsko prireditve povežejo s kakšnimi tehničnimi besedami strokovnjakov. Tako je bil pred leti prvi tak gost univ. prof. dr. M. Komar, drugi univ. prof. dr. Tine Debeljak, zdaj pa predsednik Narodnega odbora za Slovenijo g. Miloš Stare. Omenjamo to njegovo priložnostno besedo zato, ker se nam zdi po vsebini in pomembnosti važno, da je nekje zabeleženo tudi v javnosti. Povedal je namreč važne znanosti iz svojega delovanja med II. svetovno vojno. — Namen je imel, razjasniti nekaj pojmov, ki jih zgodovinske pisce teh let radi mešajo med seboj, ker jim niso dovolj jasni. Podal je namreč oznake, postane in pomen treh ustanov: Narodnega sveta, Slovenske zaveze in Narodnega odbora. Narodni svet je ustanovil tik pred izbruhom vojske ban dr. Natlačen iz zastopnikov vseh demokratičnih strank, da bi sporazumno nastopali v bližajočih se kritičnih časih. Iz osebnih doživljanj je opisal stanje, ki je nastalo, ko je bila prekinjena vsaka zveza z centralno vlado in je Narodni svet moral prevzeti začasno oblast v Sloveniji. Opisal je dramatično potovanje delegacije Narodnega sveta v Zagradec, kjer je bilo vrhovno poveljstvo jugoslovanske vojske za Slovenijo. Narodni svet je izdal nekaj odredb, tako o zaključku šolskega leta itd. Prenehal je obstajati z nastopom okupatorja. Slovenska Zaveza pa je bila skupnost organizirana ne po političnih strankah, temveč v „miselnih krogih“. Bill so v njej predstavniki katoliškega, liberalnega in levičarskega tabora. Slovenska Zaveza je tesno sodelovala z vojaškim Mihajlovičevim predstavnikom. Vzdrževala je zveze z slovenskimi zastopniki v jugoslovanski vla-

di, pripravljala povojno ureditev Slovenije in zbrala veliko materiala za mirovno konferenco, predvsem glede slovenskih meja. Prenehala je delovati, ker so glavne delavce ali odpeljali v Dachau ali so bili pod stalnim nadzorom gestapa ali v popolni ilegali. Narodni odbor je bil povezava političnih sil naroda po legalnih demokratičnih predstavnikih, kot so izšli iz volitev že z namenom, za postavno nadaljevanje urejanja Slovenije po vojni. Stare je sodeloval tako pri ustanovitvi NO v oktobru 1944, četudi je bil v popolni ilegali.

Samo označil sem vsebino njegove priložnostne besede, toda s poudarkom, da nas veseli, da stopajo zdaj — čeprav samo v stanovsko omejeno javnost — s svojimi izjavami ljudje, ki so „ustvarjali medrevolucionarno zgodovino“, s prošnjo, naj bi to in take spomine napisali, ali jih vsaj posredovali širšemu občinstvu, ki ga zanima resnica o naši tako zagonetni in pomembni medvojni dobi.

td

Predavanje o flamski umetnosti v SKA

Licenciado — diplomiranece buenosaireske filozofske fakultete, zgodovinsko umetniški oddelke —, Darko Šušteršič, je v petek 25. nov. nastopil prvič kot predavatelj v Slovenski kulturni akciji. V odsotnosti vodje likovnega oddelka SKA arh. J. Vombargarja, ga je predstavil udeležencem predsednik SKA dr. Tine Debeljak. Omenjal je, da ni neznanec SKA, kajti udeleževal se je Maroltove Slikarske akademije pri SKA kot učenec slikarstva, toda posvetil se je — poleg svojega kruhobornega poklica — študiju umetnosti ter je letos diplomiral iz svoje stroke in postal tudi asistent svojega profesorja. Vzoredno s profesorjem, ki je predaval letos italijansko renesanso, je on povzel predavanje iz flamske renesanse. Naprosili smo ga, naj kakšen odlomek iz predavanj predstavi tudi SKA. Ustregel nam je, ter je nam predstavil odlomek iz klasičnega flamskega slikarstva.

Resnično samo odlomek, kajti izbral je enega samega klasika, slikarja Jan Van Eycka, da, celo eno samo delo: Počasitev Mističnega Jagneta, čudovitih poliptih v cerkvi v Gentu na Flandriji. To delo, ki ga smatra Izidor Cankar za najlepše slikarsko delo, je Šušteršič letos osebno obiskal in do podrobnosti preštudiral. Zdal ga je ob razloži v vseh vidikih. Najprej je podal razloke med italijansko in nizozemsko renesanso, tako po zgodovinskih kakor idejnih pogledih (flamska je bolj nadaljevanje gotike in krščanska in se tudi ne da zato časovno omejiti). Nato poda slikarja Jana Van Eycka, ki je živel koncem XIV st. in umrl l. 1441. Pokazal nam je v podobi katedrale San Bavon in razsvetljava oken

v njej, ki so — po njegovem — bistvene pomena za razumevanje slikarjeve osvetljave in perspektive. Od zunanjega okvira poliptiha je prešel na notranji opis vsebine, osvetljave, barv, perspektive in posameznih detajlov, vse s pomočjo diapozitivov, ki jih je deloma napravil sam, deloma dobil v raznih institutih. Šele iz teh detajlov smo spoznali pomembnost in vrednost prikazane slikarske „Tomažev Summe“, kot se tudi imenuje poliptik, ker prikazuje vso problematiko greha človekovega odrešenja po Mističnem Jagnetu. Predavatelj je resnično na univerzitetni način prikazal strokovno umetnostno zgodovinsko oceno, obenem pa nam razložil in prikazal tudi moderno konservatorsko metodo za ohranjanje in zgodovinsko obnavljanje starih slikarskih spomenikov. Z bogatim slikarskim gradivom nam je približal to svetovno umetnino, ki je nam bila doslej premalo poznana. Predavanje je bilo sprejeto z velikim odobravanjem in moral je občinstvu obljubiti, da bo v prihodnjem letu še nastopil s podobnimi likovno-umetnostnimi prikazi.

td

SAN MARTIN

Sestanek Lige Žena-Mati

Sanmartinska Liga Žena-Mati je 16. t. m. spet imela svoj redni sestanek. Povabila je v svojo sredo go. Prijateljstvo, ki je v odprtem pogovoru razlagala življenje slovenskih izseljencev v Nemčiji. Podajanje so vse članice z zanimanjem sledile.

Prihodnji sestanek Lige bo 21. decembra, ki bo posvečen bližnjim božičnim praznikom. Lepo vabljenje vse sanmartinske gospe in gospodične.

Tranjijsko srečanje

Bivši taboriščniki iz Tranija so se — kakor to delajo že 29 let — tudi letos dne 13. novembra zbrali na vsakoletnem srečanju. Tokrat so si za srečanje izbrali gostoljubni Slovenci dom v San Martinu. Kakor vedno je tudi tokrat prihitel med nje njihov tedanji dušni pastir g. Stanko Skvarča iz Lujana, ki je opoldne v kapeli Presvetega Srca nasproti Doma daroval sv. mašo za vse pokojne tranjijske taboriščnike. Nato je bil v Domu okusen asado. Ko se je družba posedla k mizam, je mladi Janez Filipi krepko voščil g. Skvarča za god. Pozneje je spregovoril še g. Ivan Žnidar, ki je pozdravil vse prisotne in poudaril, da so ti sestanki izraz prijateljstva, ki se je rodilo med mladimi fanti iz Stajerske in Gorenjske, ki jih je družila enaka usoda. G. Skvarča se je lepo zahvalil za voščilo in izrazil svoje veselje nad temi vsakoletnimi srečanji dragih tranjijskih taboriščnikov. Prebral je pozdrave nekaterih bivših taboriščnikov, ki živijo sedaj v Severni Ameriki in Avstraliji. — Skoraj sto ljudi je v najlepšem razpoloženju preživelo lep nedeljski popoldan in sklenilo, da se prihodnje leto zopet snidejo.

SLOVENC I P O SVETU

ZDA (Cleveland)

Proslava slovenskega narodn. praznika

Tudi Slovenci v Clevelandu so slovesno proslavili slovenski narodni praznik 29. oktober in dan slovenske zastave. Proslava se je vršila v nedeljo, 30. oktobra v veliki dvorani pri Sv. Vidu. Proslava je veljala tudi spominu na majniško deklaracijo in na njene pobudnike — dr. Janeza Ev. Kreka, škofa B. Jegliča in dr. Antona Korošca — in so bile njihove slike, okrašene s slovenskim trakom, postavljene na odr.

Obisk letošnje proslave je bil presenetljivo velik. Velika dvorana je bila popolnoma zasedena. Proslave se je udeležil tudi celelendanski župan Ralph Perk, ki je na mestni seji razglasil 29. oktober kot dan slovenske neodvisnosti in je prinesel na proslavo zadevno uradno listino v okvirju. Razveseljivo je bilo tudi to, da se je proslave udeležilo zelo mnogo mladine.

Organizacija proslave je bila v večjih rokah Janeza Ovsenika, ki je svojo nalogo odlično izpeljal. Na njegovo prošnjo so pri proslavi sodelovale vse slovenske demokratične organizacije v Clevelandu. Spored se je začel z ameriško himno, zaključil pa s slovensko, ki jo je pela vsa dvorana. Na sporedu so bile naslednje točke: pozdrav slovenski zastavi (Moja in Tomaž Slak); namestitev zastave v gorovje; petje Korotana; pozdrav (Janez Ovsenik); petje Slovenskega otroškega pevskega zbora; zborna deklaracija „Naša zastava“ učenec in učenec Slovenske šole pri Sv. Vidu; Naša himna (Tone Hauptman); nastop Mladih harmonikarjev; deklaracija Mauerjeve pesmi Razkropljen rojakom; narodni plesi (Kres); Molitev (Rotija Radoš); prečitane razglasa mestnega župana.

Lipovostni govor je imel prof. Vinčko Lipovec, ki je kot zgodovinar orisal pot slovenskega naroda in razmere, ki so privedle do 29. oktobra 1918 in je v tej zvezi poudaril zasluge tistih treh pobudnikov, katerim je tudi namenjena današnja proslava. Leta 1918 je zaradi tedanjih svetovno političnih razmer

ostalo mnogo bratov izven Slovenije. V letu 1945 bi se dalo to popraviti, pa so tedaj komunisti to priložnost zaradi svojih strankarsko ideoloških koristi zapravili.

Ta lepa proslava je s svojo veliko udeležbo, kakršne na teh proslavah še ni bilo, znova dokazala veliko narodno zavednost clevelandskih Slovencev.

M. M.

AVSTRALIJA

Ustanovitev Slovenskega akademskega društva

Slovensko akademsko društvo (Slovene Graduates Society) v Avstraliji je rojeno. Ustanovni sestanek je bil dne 14. oktobra letos v prostorih sydneyskega „Univerzitetnega kluba“. Udeležence z visokoškolsko izobrazbo (Ivan Žigon, Vlado Menart, Stane Samsa, Bert Priback, Tone Gržina, Milan Frece, Marko Kukec in Jože Jež) je povabil na to prvo srečanje Tomaž Možina, ki počuje in obenem nadaljuje s podiplomskim delom na sydneyjski univerzi. Nekaj podobnega je poskušal na pobudo pokojnega urednika „Misli“ p. Bernarda že pred leti, a takrat ni uspelo. Morda se bo sedanji začetek razvil in prinesel naši zdomski skupnosti svoje sadove.

Nova organizacija je nepolitična in njeni glavni nameni so: združevanje, povezava s podobnimi ustanovami, podpora kulturnim dejavnostim in ne nazadnje pomoč slovenski srednješolski in visokoškolski mladini.

Društvo takega značaja je bilo med nami nedvomno potrebno in Bog daj, da bi ne bilo le muha-enodnevnic, kakor toliko podobnih skupin Slovenije v svetu. Izpolnilo bo vrzel, ki jo je bilo med našo etnično skupino čutili že leta.

Avstralski Slovenci z visokoškolsko izobrazbo, ki bi se želeli novemu društvu pridružiti, oglasite se! Za podrobnejše informacije se obrnite na Tomaža Možina, prvega predsednika novoustanovljenega Akademskega društva. Naslov:

76 Liverpool Street, Dover Heights, 2030, N.S.W.

Slovenka — Miss Avstralija

Avstralske Misli od meseca novembra poročajo, da je bila dekle slovenskega rodu letos izvoljena za Miss Victoria, 25. oktobra pa v sydneyjski operi med ostalimi kandidaticami avstral-

(Nad. na 4. str.)

Po športnem svetu

BEOGRAJSKI Partizan je s 25 točkami po petnajstih kolih že jesenski prvak prve jugoslovanske lige. Pet točk manj ima splitski Hajduk, ki ga v obeh preostalih kolih ne more preseči, četudi bi Partizan obe tekmi izgubil. Ljubljani-

Slovenka — Miss Avstralija
(Nad. s 3. str.)

skih držav izbrana za Miss Australia. Gloria Kroke je bila rojena v Melbourneu in krstil jo je urednik Misli. Njena mati je iz Rogaske Slatine, oče iz Maribora, v Avstralijo pa sta dospela preko Avstrije.

Glorije v slovenski skupnosti v letih odrasčanja žal nismo videli in dvomim, da zna slovensko. Če se zaveda svojega slovenskega pokolenja, smo ponosni nanjo, kot smo ponosni tudi na prvega emigranta-zveznega senatorja, ki je iz naših vrst. Res nas je malo, a smo kulturno bogati. Kdor to ve, se ne bo sramoval svojega rodu - tudi letošnja Miss Australia je lahko samo ponosna, da je Slovenka.

**V San Martinu
v soboto,
10. decembra
ob 17. sklep šole
ob 19. prihod
sv. Miklavža**

JAVNI NOTAR
**FRANCISCO RAUL
CASCANTE**
Escribano Público
Cangallo 1642 Buenos Aires
Pta. baja, ofic. 2
T. E. 35-8827

**Prof. dr. JUAN
JESUS BLASNIK**

špecialist za ortopedijo
in travmatologijo

Marcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413

O-dinira v torek, četrtek in soboto
od 17. do 20. Zahtevati določitve
ure na privatni telefon 628-4188.

OSREDNJA HIŠA:

LOMAS DE ZAMORA

Av. Hipólito Yrigoyen 8854/62
Tel.: 243-2291
(med Boedo in Sáenz)

ska Olimpija se, kakor ponavadi, bori na dnu lestvice.

JUGOSLOVANSKA rokometna ekipa je na mednarodnem turnirju v ČSSR v Trnavi zasedla drugo mesto z enakim številom točk kot zmagovalno moštvo Sovjetske zveze. Jugoslavija je izgubila le proti Sovjetski zvezi, to pa je nepričakovano premagala Poljska, ki je zasedla tretje mesto, sledile so še Madžarska, ČSSR in Romunija.

LJUBLJANSKI KOŠARKARJI, ki pod imenom Brest tekmujejo v prvi košarski ligi, v prvih dveh nastopih niso blesteli kljub bleščim imenom Jelovac, Subotić, Vujčić, Papić, kate- rim „pomagajo“ Slovenci Gvardjančič, Jesenšek in Muha. Pred leti so slovenski košarkarji blesteli in zmagovali in osvajali državne naslove, sedaj pa se z „okrepitvami“ bore za obstanek v li- gi... in to že nekaj let nazaj.

NA 5. ITALIJANSKEM namiznoteniškem prvenstvu, ki je bilo zaključeno 5. novembra v Anconi, so prevladovali Kitajci, ki so osvojili med moškimi prvo in drugo mesto v ekipnem tekmovanju, ter prvo mesto med damami. Drugo mesto med damami je zasedla Italija, v katere ekipi je igrala Sonja Milič iz Zgonika pri Trstu. Italija je v polfinalu premagala drugo kitajsko vrsto z 3:1, v finalu pa je izgubila s Kitajsko A. Jugoslavijo so na moškem tekmovanju zastopali mladi — pet iz Slovenije in eden iz Beograda. Vendar niso imeli posebnih uspehov: Prva dvojica Frank in Kovač sta premagala Španijo, nato pa nepričakovano izgubila z Egiptom. Druga dva Mraović in Veron sta premagala Italijo, nato pa izgubila z ekipo Kitajske „B“; tretja ekipa, ki sta jo sestavljala Horvat in Urh je premagala Španijo B, nato pa seveda podlegla Kitajski „A“.

PORAVNAJTE ZAOSTALO
NAROČNINO!

Nedelja 4. decembra

V zavetišču dr. Gregorija Rožmana bo ob 11.30 sv. maša za vse pokojne člane te ustanove. Po sv. maši pa bo skupno kosilo.

PRISTAVSKI VEČER

SOBOTA, 10. DECEMBRA 1977, OB 20. URI

1. Koncert: — Coro Polifónico de Merlo — Mladenke „Gallus“
2. Prijateljska večerja — s počastitvijo bivših in sedanjih učiteljev Prešernove šole.

Vstopnice: koncert \$ 400.—
večerja \$ 1.200.—
koncert z večerjo \$ 1.500.—

Šolski otroci: polovična cena.

Predprodaja vstopnic pri odbornikih Pristave.

Obvestila:

PETEK, 2. decembra:

Odbojarska tekma Reprezentance ZS s Clubom Atlético Lanús, ob 21.30 na igrišču ul. Arieta 2967, San Justo.

SOBOTA, 3. decembra:

Študijski dan profesorjev srednješolskega tečaja „Ravn. Marka Bajuka“ v Slovenski hiši. Začetek ob 9.30 uri.

Občni zbor krajevnih odsekov SDO in SFZ Ramos Mejia v Slomškovem domu ob 17. uri.

Miklavžev večer v Slomškovem domu ob 19.30.

Odbojarska tekma Defensores de Hurlingham z Reprezentanco ZS, ob 18 na igrišču ul. Güemes in Victoria, Hurlingham.

NEDELJA, 4. decembra:

V Slomškovem domu po maši članski sestanek, nato skupno kosilo.

V zavetišču dr. Gregorija Rožmana ob 11.30 sv. maša za vse pokojne člane, nato skupno kosilo.

Na Slovenski Pristavi v Castelarju ob 19. uri: zaključek šolskega leta in miklavževanje.

Mladinska maša in proslava Brezmadežne, ki jo pripravljata v Slovenski hiši ob 9.30 SDO in SFZ.

Sklep šole v San Justu in prihod sv. Miklavža v Našem domu ob 17. uri.

V Slov. domu v Carapachayu občni zbor SFZ ob 15.30 uri.

TOREK, 6. decembra:

Odbojarska tekma Reprezentance ZS s 77 Fútbol Club, ob 21.30 na igrišču ul. Arieta 2967, San Justo.

ČETRTEK, 8. decembra:

Romanje slov. verske skupnosti iz Ramos Mejije v slovensko cerkev Marije Pomagaj ob 18.30.

SOBOTA, 10. decembra:

V Slovenskem domu v San Martinu

ob 17 zaključek slovenske šole; ob 19 miklavževanje.

V Carapachayu zaključek šole in miklavževanje ob 19. uri.

Na Slovenski Pristavi v Castelarju ob 20. uri: Pristavski večer — koncert, večerja, počastitev naših učiteljev.

SOBOTA, 17. decembra:

Božični večer v Slomškovem domu Pripravlja Zveza žena in mater — odsek Slomškov dom.

NEDELJA, 18. decembra:

Zvezna občna zbornica SDO in SFZ ob 10.30 v Slovenski hiši.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Nekaj praznih mest je še za počitniško šolsko kolonijo. Če ima še kdo namen iti, naj se čimprej prijavi v pisarni Zedinjene Slovenije. Do 15. decembra je treba plačati prvi del vsote, t. j. \$ 10.000.—. Obenem je nujno, da vsi sporočite udeležencevo številko osebne legitimacije, ker to na železnici zahtevajo.

Slovenska radijska oddaja je vsako nedeljo na radio ANTARTIDA od 19.04 do 19.30 ure. Ne pozabite odpreti radijskih aparatov!

Za 30-letnico svojega obstoja je ZEDINJENA SLOVENIJA izdala ličen ključnik (obsek s ključnim obročkom). Dobite ga v pisarni ZS in pri odbornikih društva. Cena do 31. decembra 1977: \$ 500.—. Z nakupom podprete delovanje naše osrednje organizacije.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Stare

Redacción y Administración:

Ramón L. Falcón 4158

1407 Buenos Aires,

Argentina

T. E. 69-9503

Uredniški odbor:

Miloš Stare, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone Mizerit

Argentino
Correo
Central (B)

FRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.362.266

Naročnina Svobodne Slovenije za 1. 1977 za Argentino: \$ 4.200.— (420.000), pri pošiljanju po pošti \$ 4.400.— (440.000); ZDA in Kanada pri pošiljanju z avionsko pošto 24 USA dol.; obmejne države Argentine 18 USA dol.; Avstralija 30 USA dol.; Evropa 27 USA dol.; ZDA, Kanada in Evropa za pošiljanje z navadno pošto 18 USA dol.

Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, 1101, Buenos Aires, T. E.

KINTA SLOGA

Del Cielito in Julián Balbín — Villa Udaondo — Castelar

Kopalna sezona 3-12-1977 do 12-3-1978

Vstopnina:	Odrasli	Mladinska
Nedelje, sobote, prazniki	\$ 1.000.—	\$ 500.—
Med tednom	\$ 600.—	\$ 300.—
Mesečna vstopnica	\$ 6.000.—	\$ 3.000.—
Sezonska vstopnica	\$ 20.000.—	\$ 10.000.—

Otroci do 12. leta v spremstvu staršev zastoj, sicer s pisnim dovoljenjem staršev in sezonsko ali mesečno vstopnico očeta ali matere. Mladinska velja od 12. do 18. leta starosti. Kinta bo odprta vse dni, od 9. do 21. ure, razen ob sredah, ko bo zaprta zavoljo čiščenja. Vstop na kinto je dovoljen samo članom Kreditne zadruge SLOGA in njihovim družinam s posebno izkaznico, katero dobite za \$ 200.— v zadrugi pisarni ali na kinti ter proti plačilu odgovarjajoče vstopnine. Ponovno prosimo: Ne vabite na kinto ljudi, ki niso člani zadruge! V izjemnih primerih plačajo nečlani kot povabljeni, dvojno vstopnino. Člani, ki imajo v SLOGI naložbo v višini, potrebni za polno pismrtninsko zavarovanje, lahko dobe sezonske vstopnice s 50% popusta; dvignite jih v zadrugi pisarni v uradnih urah, ob ponapljenih sredah in petkih od 15. do 19. ure.

Upravni odbor Kreditne zadruge SLOGA z o. z.

NAJLEPŠE DARILO ZA BOŽIČ IN NOVO LETO JE SLOVENSKA KNJIGA

Od knjig, ki so izšle v Založbi Svobodne Slovenije, so na razpolago še sledeče:

ZBORNICI SVOBODNE SLOVENIJE:

Vsak izvod od leta 1949 do vključno leta 1961	\$ 900.—
letnika 1962 in 1963	\$ 1.000.—
letniki 1964, 1965 in 1966	\$ 1.800.—
letniki 1967, 1968 in 1969	\$ 2.100.—
letnik 1970	\$ 2.400.—
letnik 1971-72	\$ 2.700.—
letnik 1973-75	\$ 4.500.—
Zbornik za leto 1954, razprodan.	

Vladimir Vauhnik, NEVIDNA FRONTA, vezan izvod	\$ 3.000.—
Marijan Marolt, ROJSTVO, ŽIVLJENJE IN SMRT LUDVIKA KAVSKA, broširan izvod	\$ 2.000.—

Vse za dom

Pohištvo

Dekoracije

Evropski sever

POSTOJANKA ZA SOVJETSKI POHOD NA ZAHOD

Medtem ko ima sovjetsko politično šarjenje tako po Srednji in Južni Evropi, kakor tudi po Afriki in Južni Ameriki velik odmev in povzroča množestvene registracije in komentarje, se o ruskem postopnem, mirem uveljavljanju v Severni Evropi in o izpodirjanju tujega ladjevja iz Severnih morij skoro ne piše in še manj govori. Dejstvo, da skuša Moskva na skrajnem evropskem severu nastopati kot hišni gospodar, ostaja skoro prezrto. Ponavadi spretno prikriva pravi namen svojega početja s problemi ribarjenja v teh in onih vodah. Nedavna je sicer povzročila v Barentsovem morju incident z državami EGZ, a običajno čutijo njen pritisk predvsem ruski nordijski sosedje. Sovjetska zveza jih skuša na tako stanje tako privaditi, da bi si s časom tamkaj pridobila nekako domovinsko pravico in bi ostala NATO povsem od-drinjena od njenega severnega zavezniškega boka.

Relativni mir na severu temelji predvsem na ruski spretni razporedbi teži-

šnih točk: Dasiravno hoče biti Finska nevtralna, jo veže na Moskvo pogodba o medsebojni pomoči in tako hočeš nočeš varuje sovjetsko zahodno mejo. Onkraj nevtralne, a vojaško močne Švedske se Norveška in Danska zaenkrat še trdno vežena na NATO, a ne da bi na svojih ozemljih dovolile prisotnost zavezniških čet ali atomskega orožja. Temu nasproti je Sovj. zveza nakopičila vojaške enote okrog Murmanska (rusko pristanišče na polotoku Kola blizu finske meje v Barentsovem morju) in u-prizarjala mornariške in letalske vojaške vaje tik do danske obale. Tako je uspela prekalitati ravnovesje sil v svoj prid; Švedsko pa v danih okoliščinah lahko bliskovito zajame v svoje klešče. S tega vidika je za Norveško in Dansko zahodno zavezništvo čedalje važnejše.

Moskva se muja doseči nadoblast na severu s političnim uveljavljanjem na podlagi vojaške premoči. To pa lahko doseže le, če ji uspe odtrgati skandinavske NATO-države od njihovih za-

veznikov in tako obenem oslabiti samo po sebi tudi švedsko.

A čimbolj očitno nastopajo Rusi, tem previdnejši in pozornejši postajajo sosedje. To pa spet izzove nadaljnje postreene sovjetske ukrepe. Mir na severu je v resnici le pridržan dih ali mir pred viharjem.

To igro najbolj občuti Norveška, ki deli s Sovjetijo Severno ledeno morje in je sosed Murmanska. Sicer se SZ z njo že tri leta pogaja za dokončno razmejitev v Barentsovem morju, kar pa je le pesek v oči. V resnici je že nekaj časa temu nakazala, da bo vztrajala na razmejitvi po črti, ki teče od severnega pola. Med zavoženimi pogajanjmi je očitno izstopal namen vele-sile, da ne namerava spoštovati ne ženevske konvencije in ne norveškega kompromisnega predloga.

Za vsem tem pregovarjanjem tiči — rdeča mornarica. Nihče naj nima v-pogleda na njen prehod v svetovna morja. Morska česta na zahod je na severu omejena s Spitzberškim otokom. Kljub temu gospodarijo tam sovjeti po svoji mili volji, ne oziraje se na pogostne norveške proteste in ne da bi jim kdaj

prišlo na misel spoštovati norveški zračni prostor. Ko je pretečeni mesec strmoglavil ruski helikopter na to otočje, so sovjeti preprosto preslišali norveške ugovore in se sami potrudili odpeljati razbitine letala, da jih ne bi mogli Norvežani pregledati. Sicer pa rdeča mornarica komajda potrebuje Spitzberge: njene podmornice kaj lahko neopaženo najdejo razpoke v polarnem ledu in se tamkaj utaborijo za napad.

Vsega tega, kakor tudi slabo prikrita špijonažna ruske službe se Norvežani kaj dobro zavedajo. Znatna večina norveškega prebivalstva zagovarja naslon na NATO in se večina vladnih organov po tem ravna. A minister za pomorsko pravo Evensen in državni tajnik Treholt, oba leva socialdemokrata in zagovornika večje osamosvojitve od NATO, sta pri pogajanjih o prehodno zamišljeni „sivi“ ribarski coni samovoljno pristala na Moskvi služne pogoje. Zaradi parlamentarnih volitev je vlada pustila počivati začasno ta nerodni načrt. A Treholt vztraja pri svojem. Podpirajo ga protinatovsko razpoloženi člani vlade. Levi socialisti so s svojo zagnanostjo proti NATO sicer doživeli polom pri volitvah, vendar je

nadaljnji obstoj manjšine v vladi odvisen od njih.

Finska si zaradi možnosti svojega nadaljnega obstoja skuša ohraniti sovjetsko zaupanje in Moskva jo spričo tega izkorišča za svoje daljnosežne namene. Da ne bi SZ pod geslom „nemške nevarnosti za severno Evropo“ izvajala vojaškega pritiska najo, skuša predsednik Kekkonen pridobiti švedsko z izgovorom o nemški nevarnosti za ustvaritev severne cone, katera naj bi se odpovedala uporabi jedrnega orožja. Murmansk naj bi bil seveda iz te cone izzet! Poleg tega naj bi se severno-evropske, t. j. skandinavske države in Sovjetska zveza združile za sodelovanje proti nemški nevarnosti. Da bi taka zveza politično in vojaško podprla le Sovjetsko zvezo, se po sebi razume.

Medtem krči švedska svojo obrambno moč; danski socialdemokrati pa zagovarjajo vezanje na NATO le za tako dolgo, dokler jim to služi za popuščenje napetosti.

Tako je v kratki sintezi stanje na severu Evrope, ki nudi Moskvi kaj prikladne razmere za utrjevanje postojank za sovjetsko prodiranje na zahod tudi s severa.